

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Deprem Farkındalığının Belirlenmesi

Hatice Tetik Metin¹, Esra Kınay Gündoğdu²

Öz

Bu çalışmanın amacı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda okuyan öğrencilerin deprem konusundaki bilgi düzeylerini ve farkındalıklarını belirlemektir. Araştırma tanımlayıcı tipte olup, veriler çalışmacılar tarafından oluşturulan anket formu ile Haziran-Temmuz 2023 tarihlerinde bir devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulundaki öğrencilerinden toplandı. Araştırmanın evreni 500 öğrenci olup örneklemi ise gönüllü katılımcı olmayı kabul eden 355 öğrencidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 21.0 ± 3.76 (18-46)'dır. Öğrencilerin % 68.5'inin daha önce depreme maruz kaldığı ve %63.4'ünün yaşadığı şehrin deprem riski altında olduğu, %89.3'ünün kendisi ve çevresinin depreme hazırlıklı olmadığı, %72.4'ünün deprem acil durum çantası bulundurmadığı, %89.6'sının deprem öncesi deprem çantasını bulundurmanın önemini bildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin %90.1'inin devrilebilecek eşyaların duvarlara sabitlenmesinin önemini, %82.8'sinin depremin yapılarla/binalara etkilerini, %88.2'sinin depremin maddi zararlarını ve %94.4'ünün depremin manevi zararlarını bildiği belirlenmiştir. Öğrencilerin depreme yönelik eğitim alma durumları ile bireysel ve deprem farkındalık durumlarının karşılaştırılmasında; depremin yapılara etkileri, depremin maddi zararları hakkında bilgi sahibi olma, üniversite eğitiminin doğal afetlere karşı bilinçlendirmesi, yaşadıkları şehrin riski, ülkedeki fay hatlarının geçtiği yerleri bilme, siz ve çevrenizin afete hazır olma durumu, deprem acil çantası bulundurma, barınma yeri ve depreme karşı bilinçli olma hayat kurtarır oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$), depremin manevi zararları hakkında bilgi sahibi olma, daha önce depreme maruz kalma arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin afete hazırlıklı olması ile deprem acil çantası bulundurma arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunduğu ($p<0,05$), deprem çantasını bulundurmanın önemi hakkında bilgi sahibi olma arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Çalışmamızda öğrencilerin depremin zararları, deprem öncesi ve sonrası yapılması gerekenler hakkında bilgi düzeylerinin ve farkındalıklarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Deprem Bilgi Düzeyi, Deprem Farkındalığı, Depreme Hazırlıklı Olma, Deprem Sonrası

Determination of Earthquake Awareness of Health Services Vocational School Students

Abstract

This study aims to determine the knowledge level and awareness of the students studying at the Vocational School of Health Services about earthquakes. The study was descriptive and the data were collected from the students of the vocational school of health services of a state university in June-July 2023 with a questionnaire form created by the researchers. The population of the study was 500 students and the

¹ Öğr. Gör. Dr., Bitlis Eren Üniversitesi SHMYO, Bitlis

İlgili yazar e-posta/Corresponding author e-mail: hatice_melevim@hotmail.com ORCID No: 0000-0002-5659-7147

² Öğr. Gör., Bitlis Eren Üniversitesi SHMYO, Bitlis

e-posta/ e-mail: ekgundogdu@beu.edu.tr ORCID No: 0000-0002-7485-8697

Bu makaleye atıf yapmak için / To cite this article

Tetik Metin, H. ve Kınay Gündoğdu, E. (2024). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Deprem Farkındalığının Belirlenmesi. *Afet ve Risk Dergisi*, 7(2), 546-559.

sample was 355 students who accepted to be voluntary participants. The mean age of the students participating in the research is 21.0 ± 3.76 (18-46). 68.5% of the students were exposed to an earthquake before, 63.4% of the students were at risk of earthquakes, 89.3% of them and their surroundings were not prepared for an earthquake, 72.4% of them did not have an earthquake emergency bag, It was determined that 89.6% of them knew the importance of having an earthquake bag before the earthquake. It was determined that 90.1% of the participants knew the importance of fixing the items that could fall to the walls, 82.8% knew the effects of the earthquake on the structures/buildings, 88.2% knew the material damage of the earthquake and 94.4% knew the moral damage of the earthquake. In the comparison of the students' education about earthquakes and their individual and earthquake awareness levels; Having information about the effects of the earthquake on the structures, the material damage of the earthquake, raising awareness against natural disasters in university education, the risk of the city they live in, knowing the places where the fault lines pass in the country, the preparedness of you and your environment for the disaster, having an earthquake emergency kit, sheltering place and being conscious about the earthquake. It was determined that there was a statistically significant difference between life-saving rates ($p<0.05$), and there was no significant difference between knowing the moral damage of an earthquake ($p>0.05$). It was determined that there was a statistically significant difference between students' preparedness for disaster and having an earthquake emergency bag ($p<0.05$), and there was no significant difference between knowing the importance of having an earthquake bag ($p>0.05$). In our study, it was determined that the student's level of knowledge and awareness about the damages of the earthquake and what to do before and after the earthquake were high.

Keywords: After Earthquake, Earthquake Awareness, Earthquake Knowledge Level, Earthquake Preparedness,

1. GİRİŞ

Afet, toplumun baş etmekte güçlük çektiği, insanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal yönden kayıplara neden olan, normal yaşam akışı içerisinde insan faaliyetlerinin durmasına ya da kesintiye uğramasına sebep olan doğa olaylarıdır. Doğal afetler insan yaşamını derinden etkilemektedir. Doğal afetleri; deprem, heyelan, sel, çığ, don, fırtına, kuraklık, volkan püskürmeleri diye sıralayabiliriz. Bu sıralanan doğal afetler içerisinde ülkemiz için en önemlilerinden birisi depremdir (Aksoy ve Sözen, 2014).

Deprem, Türkiye'de toplumunun önemli ve aynı zamanda çok etkilendiği bir gerçektir. Dünyanın en etkin ikinci deprem bölgesi olan Akdeniz (Alp - Kafkas - Himalaya) Deprem Kuşağı üzerinde ve oldukça aktif bir bölgede yer alan Türkiye her gün küçük ya da büyük sarsıntılar yaşamaktadır (Genç ve Sözen, 2022).

Bu nedenle ülkemiz jeolojik yapısı nedeniyle tarih boyunca çok fazla depreme maruz kalmıştır (Şen ve Ersoy, 2017; Şengün ve Küçükşen, 2019). Türkiye %70 yüksek deprem riski içeren aktif faylar üzerinde olup yüzölçümünün %66'sı ve 326 fay üstünde bulunan tektonik hareketliliğe sahip bir ülkedir (Avcı, vd., 2022).

Tarihte en büyük depremlere maruz kalan ülkemiz sırasıyla; 1939 Erzincan, 1999 Kocaeli, 2011 Van (Şenol, 2020) ve en son 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli Onbir (11) İlin etkilendiği asrın felaketi olarak adlandırılan depremlerle sarsılmıştır.

Depremler öngörülemezlikleri, temel altyapıya zarar vermeleri ve sağlık hizmet binaları da dahil olmak üzere yıkıcı etkileri nedeniyle en tehlikeli doğal afetlerden biridir. Depremler hem tahribat nedeniyle ölüm ve sakatlığa yol açması hem de sonrasında toplumun ruh sağlığında kalıcı hasarlar bırakması nedeniyle halk sağlığı açısından ciddi bir risk oluşturmaktadır (URL 1).

Afetlerin ülkemizde sıklıkla görüldüğü ve etkilerinin uzun süreler devam ettiği bilinmekte olup toplumun afetler konusunda ise farkındalığının ve afet konusundaki eğitimlerinin yetersiz olduğu

görülmektedir. Ayrıca afetlerden sonra yöneticilerin, sivil toplum kuruluşlarının ve en önemlisi yardım ekiplerinin müdahale etmeleri uzun zaman almaktadır. Bu nedenlerden dolayı toplumun ve bireylerin afetler konusunda eğitimler almaları, bilinçli ve bilgili olmaları afetlere hazırlıklı olmaları ve gerekli tedbirleri alabilmeleri açısından önem arz etmektedir (Meral, 2014). Toplumda afet bilincini artırmak, afet risklerini azaltmak ve önlem almaya yönelik davranış değişikliği oluşturmak amacıyla 2021 yılı, “Türkiye Afet Eğitim Yılı” olarak ilan edilirken (URL 2), 2022 yılı ise “Afet Tatbikat Yılı” olarak ilan edilmiştir (URL 3).

İnsanların afet (deprem, sel vb.) gibi öngörülemeyen olaylarla başa çıkma davranışlarının oluşması için afetlere karşı hazırlıklı olma, bilgi ve farkındalık düzeylerinin geliştirilmesi birbiriyle ilişkili durumlardır (Arslan, 2016). Ülkemizde afet bilgi ve farkındalık düzeyini ölçen çalışmaların sonucunda, halkın afetler konusunda bilinç ve bilgi düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Çalışmalarda, afetlerin yıkıcı sonuçlarının önlenmesi için halkın afetler konusundaki bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılmasının gerekliliği vurgulanmıştır (İnal vd., 2012; Meral, 2014; Erkal ve Değerliyurt, 2009).

2014 yılında ülkemizde yapılmış olan “Afet Farkındalık ve Hazırlık Araştırması’na göre; katılımcıların %61’inin bölgelerinde oluşabilecek afetlerden endişe duydukları tespit edilmiş ve doğrudan bir afete maruz kalıp kalmadıkları sorulduğunda katılımcıların %69.7’sinin en önemli afetlerden biri olan depreme yakalandıkları belirlenmiştir (URL 4).

Literatür incelemesi yapıldığında çoğu çalışmanın özellikle deprem sonrasında ortaya çıkan durumları ortaya koymaya yönelik olduğu görülmektedir. Literatürde daha çok tutum ve stres gibi duyuşsal durumlar ile ilgili (Türkan vd., 2019; Erdoğan ve Aksoy, 2020) çalışmalar olduğu görülmektedir (Genç ve Sözen, 2022). Bu nedenden dolayı toplumların deprem farkındalıklarını, deprem konusundaki bilgi ve tutumlarını araştıran yeni çalışmaların yapılmasına ihtiyaç vardır. Yapılacak yeni araştırmalardan destek alarak afetlerden kaynaklanan tüm kayıpları önlemek ve ortadan kaldırmak için toplumu bilgilendirmek ve farkındalık düzeylerini artırmak gerekmektedir. Toplumunu bilinçlendirmek ve eğitmek için öncelikle toplumdaki genç nüfusun afetler konusunda bilgi ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesi gerekmektedir. (Meral, 2014). Gençlerin afetler konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve bu konuda çalışmalar yapılması sayesinde toplumsal açıdan acil durum yönetimine hakim olunması desteklenmiş olacaktır (İnal vd., 2012). Depreme hazırlıklı olma, depremin neden olacağı her türlü kaybı azaltacağından dolayı (Genç ve Sözen, 2022) ülkenin gelecekteki iş gücü yükünü kaldıracak olan üniversite öğrencilerinin deprem farkındalıklarının ve bilgi düzeylerinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Özellikle ülkemizde eğitim kurumlarında başta deprem olmak üzere afet eğitimlerine karşı ciddi bir yaklaşım sergilenmelidir. Olası depremler konusunda bilinçli olmak sadece doğru bilgilerle donanmayı değil, aynı zamanda depreme karşı nasıl davranılması gerektiği konusunda da doğru tutumlara sahip olmayı gerektirir (Genç ve Sözen, 2021; Sözen ve Genç, 2023).

Bu nedenlerden dolayı afet yönetimi konusunda özellikle multidisipliner bir çalışma gerekmektedir. Afet yönetiminde toplumsal olarak başarılı olabilmemiz için yaşadığımız toplumun özelliklerini bilmek hem de yaşadığımız toplumu etkileyebilecek tüm tehlikeler konusunda bilgi sahibi olmak gerekmektedir (Güler ve Akın, 2015). Özellikle afetlerde görev yapacak sağlık çalışanlarının yetiştirilmesi önemli olduğundan dolayı afet konusundaki gerekli eğitimlerin öğrenim gördükleri süre içinde hem de mezun olduktan sonra verilmesi gerektiği belirtilmektedir (Altıntaş, 2005). Kısacası afet sonrası oluşan sürecin yönetilebilmesi için sağlık alanından mezun olacak bireylerin bilgi ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesi önem arz etmektedir (Avcı vd., 2020). Bu nedenlerden dolayı çalışmamızın amacı; Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulunda okuyan öğrencilerin deprem konusundaki bilgi düzeylerini ve farkındalıklarını belirlemektir.

Bu çalışmanın sağlık alanından mezun olacak bireylerin deprem konusundaki bilgi ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesine ve çalışmayı destekleyecek benzer çalışmalar yapılması sayesinde afet sonrası sürecin yönetiminin daha etkin olmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Tipi, Evren ve Örneklemi

Araştırma tanımlayıcı tipte olup Haziran-Temmuz 2023 tarihlerinde bir devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerine uygulanmıştır. Belirtilen tarihlerde kayıtlı 500 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmanın evreni 500 öğrenci olup araştırmanın örneklemini gönüllü katılımcı olmayı kabul eden 355 öğrenci oluşturmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Yöntemi

Verilerin toplanılması için araştırmacılar tarafından literatür incelenerek anket soruları oluşturulmuştur (Aksoy ve Sözen, 2014; Genç ve Sözen, 2021; Avcı, vd., 2022; Sözen ve Genç, 2023). Araştırmaya ait veriler 26 sorudan oluşan soru formuyla toplandı. 6 Şubat depremi sonrası üniversitelerin uzaktan eğitim ve hibrit kararı nedeniyle öğrencilere ulaşmak için öğrencilerin onamlarının alınmasını içeren google.doc. programı ile hazırlanan anket soruları e-mail yoluyla gönderilerek online uygulamaları sağlandı. Soru formundaki ilk 5 soru cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf düzeyi ve ikamet yerini içeren demografik verilerden oluşmaktadır. Diğer sorular ise öğrencilerin deprem konusundaki bilgi düzeylerini ve farkındalıklarını belirlemeye yönelik (Daha önce depreme maruz kalma durumu, yaşadıkları şehrin deprem riski, deprem çantası bulundurma, depreme yönelik eğitim alma vs.) sorularını içermektedir.

2.3. Araştırmanın Etik Yönü

Çalışma için Bitlis Eren Üniversitesi Etik Kurulundan 2023/05-09 ve E.3761 sayılı karar numarasıyla etik kurul izni alındı. Ayrıca araştırmanın yapıldığı Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğünden (09.06.2023-E.93781) kurum izni yazılı olarak alındı.

2.4. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Verilerin analizi SPSS 20.0 programı ile yapılmıştır ve %95 güven düzeyinde çalışılmıştır. Araştırmacıların tanıtıcı bilgilerine ait verilerin hesaplanmasında tanımlayıcı istatistikler sayı, yüzde ve oranların karşılaştırmasında Ki-kare testi kullanılmıştır. $p < 0.05$ değeri anlamlı olarak kabul edilmiştir.

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

6 Şubat depremi sonrası üniversitelerin uzaktan eğitim ve hibrit kararı nedeniyle anketlerin öğrencilere yüz yüze uygulanamamasıdır. Araştırmadan elde edilen veriler sadece bu örneklem grubuna ait olduğu için genellenemez.

3. BULGULAR

Öğrencilerin yaş ortalamaları 21.0 ± 3.76 (18-46)'dır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %63.38'i 18-21 (n:225 kişi) yaş arasındadır. Öğrencilerin 301'i (%84.8) kadın, 54'ü (%15.2) erkektir. Çalışmaya dahil olan öğrencilerin %68.7'si birinci sınıf, %31.3'ü ikinci sınıf olup, %22.8'i çocuk gelişiminde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %46.2'sinin ikamet yerinin il olduğu görülmektedir (Tablo1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-demografik Özellikleri (n=355)

Sosyo-demografik Özellikleri	Sayı	Yüzde
Cinsiyet		
Kadın	301	84.8
Erkek	54	15.2
Yaş Grubu		
18-21	225	63.38
22-25	98	27.61
≥ 26	32	9.01
Bölüm		
İlk Acil Yardım	63	17.7
Anestezi	45	12.7
Yaşlı Bakımı	60	16.9
Engelli Bakımı	48	13.5
Çocuk Gelişimi	81	22.8
Diğer (Tıbbi Gör., Tıbbi Lab., Tıbbi Pat.)	58	16.4
Sınıf düzeyi		
1.sınıf	244	68.7
2.sınıf	111	31.3
İkamet yeri		
İl	164	46.2
İlçe	126	35.5
Köy	65	18.3

Öğrencilerin afet konusundaki bilgi düzeylerinin dağılımına (n=355) bakıldığında (Tablo 2); öğrencilerin % 68.5'inin daha önce depreme maruz kaldığı, %63.4'ünün yaşadığı şehrin deprem riski altında olduğu, %45.6'sının yaşadıkları bölgenin fiziki açıdan deprem risk durumunun orta riskli olduğu, %41.7'sinin okudukları üniversitenin fiziki açıdan deprem risk durumunu bilmediği, %81.1'nin ülkedeki fay hatlarının geçtiği yerler hakkında bilgi sahibi olduğu, %83.4'ünün ülkedeki deprem riski fazla olan yerler hakkında bilgi sahibi olduğu, %78.3'ünün ülkedeki deprem riski az olan yerler hakkında bilgi sahibi olduğu, %78.3'ünün dünyadaki deprem riski az olan yerleri bildiği, %56.9'unun dünyadaki deprem riski fazla olan yerleri bildiği, %89.0'ının deprem ilgili bilgi kaynağına internette ulaştığı belirlenmiştir.

Öğrencilerin %89.3'ünün kendisi ve çevresinin depreme hazırlıklı olmadığı, %89.6'sının deprem olmadan önce deprem çantasını bulundurmanın önemi hakkında bilgi sahibi olduğu, %72.4'ünün yaşadıkları yerde deprem acil durum çantası bulundurmadığı, %90.1'inin yaşadıkları ortamdaki devrilmesi olası eşyaları duvarlara sabitlemenin gerekliliği hakkında bilgi sahibi olduğu, %82.8'sinin depremin yapılara / binalara etkileri hakkında bilgi sahibi olduğu, %88.2'sinin depremin maddi zararları hakkında, %94.4'ünün depremin manevi zararları hakkında bilgi sahibi olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin %72.4'ünün yaşadıkları yerde deprem sonrası alternatif barınma yerinin olmadığı, %56.3'ünün depreme yönelik eğitim almadığı, %63.1'inin üniversite eğitiminin depreme karşı bilinçlendirdiğini düşündüğü, %97.5'unun depreme karşı bilinçli olmanın hayat kurtaracağına bilincinde oldukları belirlenmiştir. Öğrenciler deprem sonrası olay yerine gitmesi gereken ekibin %96.9'u AFAD, %85.1'i UMKE, %84.5'i Ambulans ve %84.8'i Diğer (STK ve Jandarma) olarak belirtmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Deprem Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Dağılımı (n=355)

	Sayı	Yüzde
Daha Önce Depreme Maruz Kalma		
Evet	243	68.5
Hayır	112	31.5
Şu anda yaşadığınız şehrin deprem riski altında olma durumu		
Evet	225	63.4
Hayır	66	18.6
Bilmiyorum	64	18.0
Yaşadığınız yerin fiziki açıdan deprem risk durumu		
Risk Az	64	18.0
Risk Orta	162	45.6
Risk Çok	70	19.7
Risk Yok	14	3.9
Bilmiyorum	45	12.7
Üniversitenin fiziki açıdan deprem risk durumu		
Risk Az	53	14.9
Risk Orta	111	31.3
Risk Çok	28	7.9
Risk Yok	15	4.2
Bilmiyorum	148	41.7
Ülkedeki fay hatlarının geçtiği yerler hakkında bilgi sahibi olma durumu		
Evet	288	81.1
Hayır	67	18.9
Ülkedeki deprem riski fazla olan yerler hakkında bilgi sahibi olma durumu		
Evet	296	83.4
Hayır	59	16.6
Ülkedeki deprem riski az olan yerler hakkında bilgi sahibi olma durumu		
Evet	278	78.3
Hayır	77	21.7
Dünyadaki deprem riski fazla olan yerler hakkında bilgi sahibi olma durumu		
Evet	153	43.1
Hayır	202	56.9
Deprem ilgili bilgi kaynağına ulaşma durumu (Birden fazla seçeneği işaretlenmiştir)		
Aile	161	45.4
Öğretmen	123	34.6
Arkadaş	112	31.5
İnternet	316	89.0
Televizyon	211	59.4
Yazılı basın	123	34.6
Yaşayarak	149	42.0
Siz ve çevrenizin afete hazırlıklı olma durumu		
Evet	38	10.7
Hayır	317	89.3
Deprem olmadan önce deprem çantasını bulundurmanın önemi hakkında bilgi sahibi olma durumu		
Evet	318	89.6
Hayır	37	10.4
Yaşadığınız yerde deprem acil durum çantası bulundurma durumu		
Evet	98	27.6
Hayır	257	72.4
Devrilebilecek eşyaların sabitlenmesinin önemi hakkında bilgi sahibi olma durumu		
Evet	320	90.1
Hayır	35	9.9
Deprem yapıları / binalara etkileri hakkında bilgi sahibi olma durumu		
Evet	294	82.8
Hayır	61	17.2
Deprem maddi zararları hakkında bilgi sahibi olma durumu		
Evet	313	88.2
Hayır	42	11.8

Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Deprem Farkındalığının Belirlenmesi

Depremın manevi zararları hakkında bilgi sahibi olma durumu		
Evet	335	94.4
Hayır	20	5.6
Yaşadığımız yerde deprem sonrası alternatif barınma (kalacak yer) imkanı olma		
Evet	98	27.6
Hayır	257	72.4
Depreme yönelik eğitim alma		
Evet	155	43.7
Hayır	200	56.3
Üniversite eğitimi sizi doğal afetlere karşı bilinçlendirir mi?		
Evet	224	63.1
Hayır	131	36.9
Depreme karşı bilinçli olmanın bazen hayat kurtaracağını bilme durumu		
Evet	346	97.5
Hayır	9	2.5
Deprem sonrası olay yerine gitmesi gereken ekip (Birden fazla şık işaretlenmiştir)		
AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı)	344	96.9
UMKE (Ulusal Medikal (Tıbbi) Kurtarma Ekipleri)	302	85.1
Ambulans	300	84.5
Diğer (STK (Sivil Toplum Kuruluşları) ve Jandarma)	301	84.8

Öğrencilerin depreme yönelik eğitim alma durumları ile bireysel ve deprem farkındalık durumlarının karşılaştırılması (n=355) (Tablo 3); öğrencilerin depreme yönelik eğitim alma durumu ile depremin yapılara/binalara etkileri, depremin maddi zararları hakkında bilgi sahibi olma ve üniversite eğitimi doğal afetlere karşı bilinçlendirir arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu (p<0,05), depreme yönelik eğitim alma durumu ile depremin manevi zararları hakkında bilgi sahibi olma durumu, daha önce depreme maruz kalma arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (p>0,05) (Tablo 3).

Depreme yönelik eğitim alma ile üniversite eğitimi doğal afetlere karşı bilinçlendirir oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu (p<0,05) belirlenmiştir. Depreme yönelik eğitim alma ile yaşanan şehrin deprem riskini bilme, ülkedeki fay hatlarının geçtiği yerleri bilme oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu (p<0,05) belirlenmiştir. Depreme yönelik eğitim alma ile öğrenciler ve çevrelerindeki afete hazır olma durumu, deprem acil çantası bulundurma, barınma yeri ve depreme karşı bilinçli olma hayat kurtarır oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu (p<0,05) belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Depreme Yönelik Eğitim Alma Durumları İle Bireysel ve Deprem Farkındalık Durumlarının karşılaştırılması (n=355)

Depremın yapılara / binalara etkileri hakkında bilgi sahibi olma	Depreme Yönelik Eğitim Alma						X ²	P
	Evet		Hayır		Toplam			
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
Evet	136	38.31	158	44.51	294	82.82	4.690	0.030*
Hayır	19	5.35	42	11.84	61	17.18		
Depremın maddi zararları								
Evet	144	40.56	169	47.61	313	88.17	5.911	0.015*
Hayır	11	3.10	31	8.73	42	11.83		
Depremın manevi zararları								
Evet	149	41.96	186	52.40	335	94.36	1.608	0.205
Hayır	6	1.70	14	3.94	20	5.64		
Üniversite Eğitimi Doğal Afetlere Karşı Bilinçlendirir mi?								

Evet	116	32.68	108	30.42	224	63.1	16.286	.000*
Hayır	39	10.99	92	25.91	131	36.9		
Şuanda yaşadığınız şehir riskli mi?								
Evet	109	30.70	116	32.68	225	63.38	9.299	.010*
Hayır	46	12.96	84	23.66	130	36.62		
Ülkedeki fay hatlarının geçtiği yer bilgisi								
Evet	133	37.46	155	43.66	288	81.12	3.935	.047*
Hayır	22	6.20	45	12.68	67	18.88		
Siz ve çevrenizin afete hazır olma durumu								
Evet	26	7.32	12	3.38	38	10.7	10.605	.001*
Hayır	129	36.34	188	52.96	317	89.3		
Deprem acil çantası bulundurma								
Evet	57	16.05	41	11.55	98	27.6	11.573	.001*
Hayır	98	27.61	159	44.79	257	72.4		
Barınma yeri								
Evet	54	15.21	44	12.39	98	27.6	7.202	0.007*
Hayır	101	28.45	156	43.95	257	72.4		
Depreme bilinçli olma hayat kurtarır								
Evet	154	43.38	192	54.09	346	97.47	3.978	.046*
Hayır	1	0.28	8	2.25	9	2.53		
Daha önce Depreme maruz kalma								
Evet	114	32.11	129	36.34	243	68.45	3.311	0.69
Hayır	41	11.55	71	20	112	31.55		

(*Pearson Chi-Square)

Öğrencilerin depreme hazırlıklı olma durumu ile deprem acil çantası bulundurma arasındaki ilişkiye bakıldığında (Tablo 4); istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p<0,05$), farkın ise depreme hazırlıklı olma durumlarından kaynaklı olduğu görülmektedir. Depreme hazırlıklı olma durumu ile deprem öncesi deprem çantasını bulundurmanın önemi hakkında bilgi sahibi olma durumu arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Depreme Hazırlıklı Olma Durumu ile Deprem Çantasını Bulundurmanın Önemi ve Deprem Acil Çantası Bulundurma Durumlarının Karşılaştırılması (n=355)

	Sizin ve Çevrenizin Afete Hazırlıklı Olma Durumu						X ²	P
	Evet		Hayır		Toplam			
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
Deprem öncesi deprem çantasını bulundurmanın önemi hakkında bilgi sahibi olma durumu								
Evet	36	10.14	282	79.44	318	89.58	1.213	0.271
Hayır	2	0.56	35	9.86	37	10.42		
Deprem acil çantası bulundurma durumu								
Evet	25	7.04	73	20.56	98	27.6	31.046	0.000*
Hayır	13	3.66	244	68.74	257	72.4		

4. TARTIŞMA

Bu çalışma Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin deprem konusundaki bilgi düzeylerini ve farkındalıklarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu bölümde çalışmadan elde edilen veriler literatür bilgileri ile karşılaştırılarak tartışılmıştır. Literatürde Türkiye'de deprem farkındalığı ve deprem bilinci konularında yeterli sayıda çalışma olmadığı

görülmektedir. Her an ülkemizin jeolojik yapısından kaynaklı olarak depremler yaşanabileceğinden dolayı depremler ve afetler konusunda özellikle üniversite öğrencilerinin ve geleceğin sağlık çalışanı olarak afetlerde ön saflarda yerini alacak öğrencilerin farkındalıklarının artırılması, eğitilmesi ve yaşanabilecek her türlü afete karşı hazırlıklı hale getirilmeleri büyük önem taşımaktadır.

Araştırma kapsamında çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 21.0 ± 3.76 (18-46) , %63.38'i 18-21 yaş grubunda ve öğrencilerin %84.8'i kadındır. Benzer çalışmalara bakıldığında; Avcı vd.'nin (2020) yaptığı çalışmada öğrencilerin yaş ortalaması 22.07 ± 2.44 (19-39) ve %69.4'ü kadındır. Arslan'ın (2016) çalışmasında ise katılımcıların %55.4'ünün kadın, tüm katılımcıların yaş ortalamasının da 21.57 ± 1.98 (18-28) olduğu bulunmuştur. Ertuğrul ve Ünal'ın (2020) çalışmalarında öğrencilerin yaş ortalaması 20.66 ± 2.912 , %88.8'inin 17-22 yaş grubunda ve %74'ünün kadın olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmalardaki katılımcıların genel olarak sağlık alanında öğrenim gördükleri bilinmektedir. Çalışmalarda kız öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Araştırma bulguları literatür bulguları ile benzerlik göstermektedir. Sağlık alanında eğitim veren bölümleri kadın öğrencilerinin daha çok tercih ettiği söylenebilir. Farklı olarak Genç ve Sözen (2021) ise deprem bilincini ölçmek amacıyla yaptıkları çalışmalarında üniversitede farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin %77.12'sinin kız öğrenci olduğunu belirlemiştir.

Çalışmada öğrencilerin % 68.5'inin daha önce depreme maruz kaldığı, %63.4'ünün yaşadığı şehrin deprem riski altında olduğu, %45.6'sinin yaşadıkları yerin fiziki açıdan deprem yönünden risk durumunun orta riskli olduğu, %41.7'sinin okudukları üniversitenin deprem yönünden fiziki açıdan risk durumunu bilmediği, %31.3'ünün orta riskli olduğunu belirttiği belirlenmiştir. Çalışmanın 6 Şubat depremlerinden sonra yapılmış olması depreme maruz kalan öğrencilerin oranının yüksek bulunmasına neden olduğu ve fiziki açıdan buldukları şehir ve okudukları üniversitenin deprem yönünden risk düzeylerini araştırdıklarından dolayı olduğu düşünülebilir.

Çalışmamıza benzer bir çalışmada Avcı vd.'nin (2020) çalışmasında yaşadıkları şehrin afet riski durumundan emin olmayan öğrencilerin oranı %38.8, %50.7'sinin yaşadıkları yerin deprem yönünden risk durumu 'orta riskli', %47.0'ı öğrenim gördükleri üniversitenin deprem yönünden risk durumunu 'orta riskli' olarak belirttiklerini tespit etmişlerdir (Avcı vd., 2020). Çalışmanın verilerinin çalışmamızın verilerinden biraz düşük olmasının nedeninin çalışmanın yapıldığı il, zaman ve koşullar nedeniyle olduğunu düşünmekteyiz.

İnal vd.'nin (2012) yaptığı çalışmada öğrencilerin %85'inin, (Meral, 2014) yaptığı çalışmada %76.5'inin önceden depreme maruz kaldığını belirtmiştir. Araştırma bulguları literatür bulgularından biraz düşüktür. Avcı vd.'nin (2020) yaptığı çalışmada öğrencilerin; %24.6 önceden depreme maruz kaldığını belirtmiştir. Araştırma bulguları literatür bulgularından yüksektir. Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı tarafından 2014 yılında yapılan Türkiye, Afet Farkındalığı ve Afetlere Hazırlık Araştırması'nda doğrudan bir afete maruz kalan bireylerin %69.7'sinin deprem afetine yakalandığı bulunmuştur (URL 4). Genel olarak öğrencilerin afetlerden en çok depreme maruz kaldıkları görülüyor. Maruz kalma oranlarının farklılık göstermelerinin farklı illerde yaşamalarından ve coğrafi konum farklılığından kaynaklı olduğu söylenebilir. Ülkemizin deprem bölgesi olması ve yaşanan depremlerin yıkıcı etkilerinin, can ve mal kayıplarının çok fazla olması nedeniyle bireylerde travmatik etkiler bırakmasından dolayı afetlerden en çok depremin hatırlanmasına neden olduğu düşünülebilir.

Çalışmada öğrencilerin %81.1'nin ülkedeki fay hatlarının geçtiği yerler hakkında bilgi sahibi olduğu, %83.4'ünün ülkedeki deprem riski fazla olan yerler hakkında bilgi sahibi olduğu, %78.3'ünün ülkedeki deprem riski az olan yerler hakkında bilgi sahibi olduğu, %78.3'ünün dünyadaki deprem riski az olan yerleri bildiği, %56.9'unun dünyadaki deprem riski fazla olan yerleri bildiği, %89.0'ının deprem ilgili bilgi kaynağına internetten ulaştığı, %90.1'inin yaşanan

ortamda devrilebilecek eşyaların duvarlara sabitlenmesinin önemi hakkında bilgi sahibi olduğu, %82.8'sinin depremin yapılara / binalara etkileri hakkında bilgi sahibi olduğu, %88.2'sinin depremin maddi zararları hakkında ve %94.4'ünün depremin manevi zararları hakkında bilgi sahibi olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ülkedeki fay hatlarının geçtiği yerler hakkında, deprem riskinin az olduğu ve fazla olduğu yerler hakkında, dünyadaki deprem riskinin az olduğu ve fazla olduğu yerler hakkında, devrilecek eşyaları sabitleme hakkında, depremin maddi ve manevi zararları hakkında yüksek oranda bilgi sahibi olmalarının nedeninin deprem ilgili bilgi kaynağına internetten ulaşmalarından kaynaklığı olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler sonrası yapılması ve öğrencilerin sosyal medyayı aktif olarak kullanması nedeniyle deprem konusundaki bilgi düzeylerinin ve farkındalıklarının artmış olduğu düşünülmektedir. Depremle ilgili bilgilere ulaşmada internet kaynağının kullanımının yüksek olması bu düşünceyi destekler niteliktedir. Çalışmamıza benzer bir çalışmada da öğrenciler afetlerle ilgili bilgilere ulaştıkları kaynaklar sorulduğunda öğrencilerin çoğunluğun %66.4 internet yanıtını vermiş olduğu görülmüştür (Avcı vd., 2020).

Öğrencilerin depreme yönelik eğitim alma durumu ile depremin yapılara/binalara etkileri, depremin maddi zararları hakkında bilgi sahibi olma ve üniversite eğitimi doğal afetlere karşı bilinçlendirir arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$), depreme yönelik eğitim alma durumu ile depremin manevi zararları hakkında bilgi sahibi olma durumu, daha önce depreme maruz kalma arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($p>0,05$). Bu bulguya göre afetler konusunda eğitim almak öğrencilerin bilinç düzeyini ve farkındalığını artırır diyebiliriz.

Depreme yönelik eğitim alma ile üniversite eğitimi doğal afetlere karşı bilinçlendirir oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$) belirlenmiştir. Depreme yönelik eğitim alma ile yaşanan şehrin deprem riskini bilme, ülkedeki fay hatlarının geçtiği yerleri bilme oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$) belirlenmiştir. Yine bulgularda da görüldüğü üzere depremlere yönelik alınan eğitimlerin öğrencilerin bilgi ve bilinç düzeylerini artırdığı yönündedir.

Depreme yönelik eğitim alma ile öğrenciler ve çevrelerindeki depreme hazır olma durumu, deprem acil çantası bulundurma, barınma yeri ve depreme karşı bilinçli olma hayat kurtarıcı oranları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu ($p<0,05$) belirlenmiştir. Bu bulguya göre depreme yönelik eğitim alma öğrencilerin bilgi ve bilinç düzeylerini etkilemektedir. Böylece deprem öncesinde, sırasında ve sonrasında yapılacakları bilerek hayatta kalabilmek için yapılması gerekenleri uygulayacaklarını söyleyebiliriz. Önemli olan alınan deprem eğitimlerinin davranışa dönüştürülmesidir.

Çalışmamızda öğrencilerin %89.3'ünün kendisi ve çevresinin depreme hazırlıklı olmadığı, %89.6'sının deprem olmadan önce bir deprem çantası hazırlamanın ve bulundurmanın önemi hakkında bilgi sahibi olduğu, %72.4'ünün yaşadıkları yerde deprem acil durum çantası bulundurmadığı belirlenmiştir. Öğrencilerin yaşanabilecek olası bir depreme kendilerinin ve çevresindeki insanların hazırlıklı olmayışı ve olası bir deprem için deprem çantası hazırlamanın ve bulundurmanın önemini bilmelerine rağmen deprem acil çantası bulundurma oranının düşük olması depremin öneminin yeteri kadar kavranmadığından kaynaklı olduğu düşünülebilir.

Öğrencilerin %72.4'ünün yaşadıkları yerde deprem sonrası alternatif barınma yerinin olmadığı, %56.3'ünün depreme yönelik eğitim almadığı, %63.1'inin üniversite eğitiminin depreme karşı bilinçlendirdiğini düşündüğü, %97.5'unun depreme karşı bilinçli olmanın hayat kurtaracağına bilincinde oldukları belirlenmiştir. Görüldüğü üzere öğrencilerin deprem sonrası alternatif olarak kalacakları bir barınma yerinin olmaması, bireysel ve toplumsal olarak yaşadıkları yerlerin bir afet planının olmamasından veya afet planı varsa bile kendilerinin bunu bilmemesinden kaynaklı olabileceğini düşündürmektedir. Bu nedenle toplum olarak yaşadığımız yerlerin afet eylem planlarını bilmek, bireysel ve aile olarak afet eylem planı yapmak, afetler konusunda eğitimler

alarak, hazırlıklı ve bilinçli olmamız gerektiği söylenebilir. Özellikle üniversite okuyan gençlere depreme yönelik eğitimlerin verilmesi, depreme karşı bilinçlendirilmeleri ve farkındalıklarının artırılmasının olası depremlerde hayatta kalabilme yetilerini geliştirebilmelerine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Öğrenciler deprem sonrası olay yerine gitmesi gereken ekibin %96.9'u AFAD, %85.1'i UMKE, %84.5'i Ambulans ve %84.8'i Diğer (STK ve Jandarma) olduğunu belirttikleri bulunmuştur. Yapılan bir çalışmada öğrencilere bir afet olduğu zaman olay yerine öncelikli olarak müdahalede bulunması gereken ekip/ekipler sorulduğunda sırasıyla; AFAD diyenler %79.9, UMKE diyenler ise %16.0'dır (Avcı vd., 2020). Bilen ve Polat'ın (2022) çalışmasında en yüksek oranda AFAD diyenlerin oranını %38.64 olarak belirlemiştir. AFAD, ülkemizde doğal afetlerden birinci derece sorumlu olarak çalışan tek yetkili kurum olduğundan dolayı öğrenciler tarafından da en yüksek oranda öncelikli müdahale ekibi/ekipleri olarak da bilinmesi gerektiği söylenebilir.

Çalışmamızdan elde edilen sonuçlar doğrultusunda yapılan diğer benzer çalışmalarda; Ertuğrul ve Ünal (2020) çalışmalarında afetlerle önceden ilgili eğitim alanların oranını %68.3, acil durumlara ve afetlere hazırlıklı olma oranını %68.5 ve acil durum/afet çantası olmayanların oranını %76.3 olarak belirlemiştir (Ertuğrul ve Ünal, 2020). Boran (2021) çalışmasında öğrencilerin %26.4'ünün acil afet çantasının olduğu, %27.5'inin bireysel ve aile olarak afet planının olduğunu belirlemiştir (Boran, 2021). Yiğit ve Kılıç (2020) çalışmasında öğrencilerin %5.7'sinin afet çantası bulundurduğunu, %17.14'inin afet planı olduğunu belirlemiştir. Bu farklılıkların öğrencilerin afet yaşama, afetleri algılama ve buldukları illerin farklılığından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir (Boran, 2021).

Arslan (2016) yaptığı çalışmada katılımcıların önceden afet eğitimi alma oranları %27.4, afet toplanma yerini bilmeyenlerin oranı %86.4, %86'sının hali hazırda herhangi bir kişisel ya da aile olarak afet planı yapmadıkları ve %88.2'sinin yüksek oranda afet-acil durum çantası/kiti bulundurmadığı belirlenmiştir (Arslan, 2016). Avcı vd. (2020) ise afet konusunda eğitim alanları %60.8 olarak belirlemiştir. 2012 yılında İnal vd.'nin öğrenciler üzerinde yaptıkları çalışmada; öğrencilerin sadece %14.1'inin bireysel ve aile olarak olası bir afet için plan yaptıkları, %11.3'ünün evlerinde olası bir afet için afet-acil durum çantası/kitine sahip oldukları/bulduklarını belirlenmiştir. Öğrencilerin %92.2'sinin kendilerinin ve çevresindeki kişilerin afete karşı hazırlıklı olmadığı, %86.6'sının afetlere karşı acil durum çantalarının olmadığı ve %75.4'ünün olası bir afette buldukları bölgede alternatif olarak bir barınma yerlerinin olmadığı belirlenmiştir. Afet Farkındalığı Araştırması'nda (URL 4) "*Size göre Türk toplumu olası herhangi bir afet olayına ne kadar hazırlıklı*" sorusuna katılımcıların verdiği cevap %74.6 oranında yüksek oranda kesinlikle hazırlıksız olarak tespit edilmiştir (Avcı vd., 2020). Çalışmalarda katılımcıların afetlere karşı hazırlıklı olmadığı görülmektedir. Afetlere karşı öğrencilerin hazırlıklı olabilmesi için afetlere karşı farkındalıklarının, tutumlarının belirlenmesi, belirli aralıklarla eğitimlerin verilmesi ve tatbikatların yapılması önemlidir.

Şahin vd.'nin (2018) çalışmasında, çalışmaya katılan üniversite öğrencilerine "kendinizi olabilecek herhangi bir afet durumuna hazırlıklı olarak görüyor musunuz?" sorusuna verilen cevap oranına göre; %78.3'ü hazırlıksız olarak gördüğünü söylemiştir (Şahin vd., 2018; Ertuğrul ve Ünal 2020). Hong Kong'daki bir çalışmada katılımcıların %51.6'sının ilk yardım kitinin/çantasının olmadığı (Chan vd., 2016) belirlenmiştir. Tahran'daki bir çalışmada katılımcıların %80.8'i olası bir depreme karşı hazır olmadıklarını ifade etmiştir (Najafi vd., 2018). Sözen ve Genç (2023) üniversite öğrencilerinin deprem bilinci ve sürdürülebilir deprem farkındalıklarını araştırdıkları çalışmalarında öğrencilerin depremi bildikleri fakat yeterince hazır olmadıklarını belirlemişlerdir (Sözen ve Genç, 2023). Literatür bulguları çalışmamızı destekler niteliktedir.

Yükseler (2019), yapmış olduğu çalışmada sağlık yüksekokulu 1. Sınıf öğrencilerinin (%49.4) üniversiteden önce deprem eğitimi aldığını, (%50.6) üniversiteden önce deprem eğitimi almadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %10.3'ü deprem çantası hazırladığını, %89.7'si deprem çantası hazırlamamış olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %90.4'ü olası bir deprem öncesi alınan eğitimin, depremden korunmada faydalı olacağını belirtmişlerdir. Araştırma bulguları literatürdeki bu bulgular ile benzerlik göstermektedir. Aynı çalışmada öğrencilerin istatistiksel olarak; deprem eğitimi alma durumları ile deprem çantası hazırlama durumları arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Araştırmamızdaki bulgulardan farklıdır. Bu sonuç deprem eğitimi alınsa da deprem acil çantası hazırlamanın eyleme dönüştürülemediğini düşündürebilir. Alınan eğitimlerin eyleme dönüştürülmemesi yani hayatımıza uygulanmaması hala deprem konusunda farkındalığımızın tam olarak geliştirilemediği anlamına geldiğini gösterebilir.

Literatürdeki çalışmalara bakıldığında görüldüğü üzere genel olarak katılımcıların afetlerden en çok depreme maruz kaldığı, deprem sonrası alternatif barınma yerlerinin olmadığı, herhangi bir afet için hazırlıklı olmadıkları, afet eylem planlarının olmadığı, acil ve afet gibi durumlar için çanta hazırlamadıkları, afetler konusunda eğitim almadıkları, depremi bildikleri fakat yeterince hazırlıklı olmadıkları görülmektedir. Çalışmamız literatürü destekler niteliktedir. Çalışmamızda öğrencilerin Sözen ve Genç'in (2023) çalışmasında olduğu gibi depremi bildikleri fakat yeterince hazırlıklı olmadıkları anlaşılmıştır.

Bu bilgiler ışığında afetler ve depremler hakkında birey ve toplum olarak farkındalığımızın artması için afet ve deprem eğitimlerinin üniversitelerde yaygın hale getirilmesi ve alınan eğitimlerin uygulamalı olarak hayatımıza entegre edilmesi gerektiği söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmaya dahil olan öğrencilerin deprem konusundaki bilgi düzeylerinin ve farkındalıklarının belirli bir seviyede olduğu ve sadece tek merkezli yapılan bu çalışmayı destekleyecek deprem farkındalığı ve bilgi düzeylerinin belirlendiği daha fazla çalışma yapılması gerektiği görülmektedir. Öğrencilerin deprem farkındalığını artırma yönünde okulların ve üniversitelerin eğitim vermesi, psikolojik destek sağlaması, deprem sonrası yaşanan kaygı, stres ve travmanın azaltılması ve hayatta kalma becerilerini artıracak yönde eğitim ve tatbikatlar yapmaları gerekmektedir. Çok yakın bir zaman içerisinde de görüldü ki Türkiye deprem riski çok yüksek olan bir ülke ve bu nedenle öğrencilerin deprem farkındalığına sahip olmaları çok önemlidir. Bu amaçla üniversitelerde deprem farkındalığının artırılması için;

- Üniversite ders müfredatlarına deprem ve her türlü afeti kapsayan farkındalığı artıracak derslerin eklenmesi,
- Öğrencilere afetlere hazırlıklı olma konusunda uygulamalı tatbikatların düzenlenmesi ve AFAD ile iş birliği içerisinde olunması,
- Üniversitede yöneticilerin afetler konusunda ve olası bir afette toplanma noktaları konusunda öğrencilerin dikkatini çekecek ve farkındalığını artıracak görsel materyalleri öğrencilerin görebileceği yerlere koydurmaları,
- Öğrencilerin afet çantası hazırlamaları konusunda faaliyetler düzenlenmesi,
- Üniversitelerde afet toplulukları kurulması ve afet farkındalığını artıracak seminerler/konferanslar düzenlenmesi,
- Öğrencilerin farkındalıklarını artırabilmek ve kalıcı hale getirebilmek için eğitimlerde simülasyon, animasyon, model, maket, diyagram vb. materyallerin kullanılması sağlanmalıdır.
- Geleceğin sağlık çalışanı olacak bu öğrencilere afet eğitimleri düzenlenirken hastane- okul afet planlarını kullanarak tatbikatlar yaptırılması sağlanmalıdır.

Bu sayede deprem ve diğer afetler konusunda farkındalığı artmış bilinçli bireyler yetiştirilebilir ve deprem vb. afetlerin zararlarının en aza indirilmesi sağlanabilir. Bu çalışma sonuçlarından yola çıkarak ülkenin farklı coğrafi bölgelerinde farklı örneklem gruplarının dahil edildiği çalışmaların yapılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

Aksoy, B., Sözen, E. (2014). Lise öğrencilerinin coğrafya dersindeki deprem eğitimine ilişkin görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Düzce ili örneği) Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7(1), 279-297. Retrieved from: <https://dergipark.org.tr/en/pub/usaksosbil/issue/21639/232586>

Altıntaş, K. H. (2005). Education and training in disaster medicine. Hacettepe Journal of Medicine. 36(3):139-146.

Arslan, E. (2016). Evaluation of Trakya University Medical Faculty students' knowledge, attitudes and behaviors about disaster-emergency situations. Specialization thesis, Trakya University Faculty of Medicine, Department of Emergency Medicine, Edirne.

Avcı, S., Kaplan, B., Ortabağ, T. (2020). The Knowledge and Awareness Levels of the Students in the Nursing Department on Disaster. Resilience Journal 4(1), 2020, (89-101) DOI: 10.32569/resilience.619897

Avcı, S., Kaplan, B., Ortabağ, T., Arslan, S. (2022). Knowledge and Awareness Levels of Nurses Working in University Hospitals on Disaster. Journal of Disaster and Risk, 5(1), 94-108.

Bilen, E., Polat, M. (2022). Opinions of the teacher candidates concerning earthquake awareness. Turk. J. Earthq. Res. 4(1), 155-173, <https://doi.org/10.46464/tdad.1098199>

Boran, N. (2021). Acil yardım ve afet yönetimi bölümü öğrencilerinin afet farkındalığı ve afetlere yönelik tutumlarının değerlendirilmesi (Gümüşhane ili örneği). Yüksek Lisans Tezi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Gümüşhane Üniversitesi.

Chan, E. Y., Yue, J., Lee, P., Wang, S. S. (2016). Socio-demographic predictors for urban community disaster health risk perception and household-based preparedness in a Chinese urban city. PLoS Current, 8. doi.org/10.1371/currents.dis.287fb7fee6f9f4521af441a236c2d519

Erdoğan, C., Aksoy, Ö. (2020). Strategies for coping with earthquake stress (Balıkesir Karesi district, Pasaalanı neighborhood example). The Journal of Social Sciences Academy, 3(2), 88-103. DOI: 10.38004/sobad.704072

Erkal, T., Değerliyurt, M. (2009). Disaster management in Turkey. Journal of Eastern Geography.14(22): 147-164.

Ertuğrul, B., Ünal, S.D. (2020). Determining the General Disaster Preparedness Beliefs of Students Studying at a Vakıf University Health Services Vocational School Journal of Disaster and Risk Volume: 3 Issue: 1, 2020 (31-45).

Genç, M., Sözen, E. (2021). The sustainable scale of earthquake awareness, development, validity and reliability study. International Electronic Journal of Environmental Education, 11(1), 24-41. <https://doi.org/10.18497/iejeegreen.794680>

Genç, M., Sözen, E. (2022). Deprem bilgi düzeyi ölçeği: geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(3), 2745-2781. <https://doi.org/10.29299/kefad.1049922>

Güler, Ç., Akın, L. (2015). Public Health Basics. Volume 2, Edition 3, Hacettepe University Press, Ankara. 1106-1111.

İnal, E., Kocagöz, S., Turan, M. (2012). A research on determining the basic disaster awareness and preparedness level. *Tr J Emerg Med.* 12(1):15-19. doi: 10.5505/1304.7361.2012.05658

Meral, C. (2014). Research on the Determination of the Knowledge and Awareness Levels of the People on Disaster in Köse District of Gümüşhane Province. Master Thesis, Gumushane University Institute of Social Sciences

Najafi, M., Ardalan, A., Akbarisari, A., Noorbala, A. A., Jabbari, H. (2015). Demographic determinants of disaster preparedness behaviors amongst Tehran Inhabitants, Iran. *PLoS Currents*, 11(7). doi.org/10.1371/currents.dis.976b0ab9c9d9941cbbae3775a6c5fbe6

Sözen, E. (2019). The earthquake awareness levels of under graduate students. *Journal of Pedagogical Research*, 3(2), 87-101. <https://doi.org/10.33902/JPR.2019254175>

Sözen, E., Genç, M. (2023). An investigation of university students' sustainable earthquake awareness levels in terms of different variables. *Sakarya University Journal of Education*, 13(4 - Speacial Issue - Disaster Education and Education in Disaster Regions), 550-573. doi: <https://doi.org/10.19126/suje.1296398>

Şahin, Y., Lamba, M., & Öztop, S. (2018). Determination of disaster awareness and disaster preparedness levels of university students. *Journal of Civilization Studies*, 3(6), 149-159.

Şen, G., Ersoy, G. (2017). Evaluation of the hospital disaster team's knowledge level on disaster preparedness. *Gumushane University Journal of Health Sciences*, 6(4), 122-130.

Şengün, H., Küçükşen, M. (2019). Why is disaster management training necessary? *Erciyes University Journal of Social Sciences Institute*, 33(46), 193-211.

Şenol, C. (2020). Türkiye'de depremlerin yerleşme ve demografik yapı üzerindeki etkileri (1927-2020). *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 2(4), 620-644.

Türkan, A., Kılıç, İ., & Tiryakioğlu, M. (2019). Development of a disaster attitude scale and assessment of university students' attitudes towards disasters. *Ege Academic Review*, 19(4), 457-467. DOI: 10.21121/eab.476531

URL 1,

https://deprem.tubitak.gov.tr/assets/pdf/05_Sabah%20oturumları/SabahSalonH/OzetKontrolSabahH/H7-1002C-HacerYalnızDilcen.pdf (Son Erişim: 26.07.2023)

URL 2, <https://www.afad.gov.tr/2021-afetegitim-yili-kapsaminda-ulasilan-kisi-sayisi-10-milyonu-asti---basin-bulteni-17052021> (Son Erişim: 25.05.2024)

URL 3. <https://www.afad.gov.tr/2022-afettatbikat-yili-kapsaminda-istanbul-tatbikati-basin-duyurusu-19052022> (Son Erişim: 25.05.2024)

URL 4, Türkiye, <https://www.afad.gov.tr/upload/Node/3923/xfiles/turkiye-afet-farkindaligi-veafetlere-hazirlik-arastirmasi-2014-edited.p> (Son Erişim: 26.07.2023)

Yiğit, E. Boz, G. Gökçe, A. ve Özer, A. (2020). İnönü üniversitesi tıp ve mühendislik fakültesi öğrencilerinin afet konusundaki bilgi, tutum ve davranışları. *Sakarya Tıp Dergisi*, 10(4), 580-586.

Yükseler, M. (2019). Earthquake Awareness Knowledge Levels of First Year Students of Çanakkale Onsekiz Mart University Health School. Master's thesis, Çanakkale Onsekiz Mart University, Institute of Educational Sciences, Çanakkale.